

Nr 7

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om skattemässig täckning av kommuns kostnad för fritidsbebyggelse.

(2:a avd.)

Bevillningsutskottet upptar till behandling i ett sammanhang följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 695 av herr *Manne Olsson m. fl.* och II: 814 av herr *Nyström m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning av förutsättningarna och formerna för en beskattning av fritidshus i linje med vad som i motionerna anförts;

2) de likalydande motionerna I: 705 av herr *Svenungsson* och II: 781 av herr *Carlshamre*, i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning och förslag angående fördelning mellan kommuner av kommunal inkomstskatt från skattskyldiga som har bostad i mer än en kommun.

1962 års fritidsutredning har i ett den 6 februari 1965 avgivet betänkande »Fritidslivet i Sverige Del II Friluftslivet i samhällsplaneringen» (SOU 1965: 19) föreslagit rätt för kommun att utta en årlig avgift på fritidsbyggnad med högst 200 kr. Avgiften, som föreslås få karaktären av en kommunal objektskatt på innehavet av sådan byggnad, skall bestämmas med beaktande av kommunens utgifter för fritidsbebyggelsen. Avgiftsmedlen bör enligt förslaget utnyttjas inte bara för löpande utgifter för administration och investeringar utan också för allmänt miljöbefrämjande åtgärder, som ökar kommunens attraktivitet från rekreationssynpunkt. Något avdrag för erlagd avgift från den kommunala inkomstskatten föreslås ej få ske. Upphörd och debitering av avgiften skall omhänderhas av kommunerna.

Förslaget har vid remissbehandlingen utsatts för hård kritik. Några remissinstanser vänder sig särskilt mot de kommunalekonomiska undersökningar varpå förslaget grundats och konstaterar att utredningen inte kunnat tillfredsställande visa att de skatteintäkter som härflyter från fritidshusen skulle vara otillräckliga för att täcka de särskilda servicekostnader som kommunerna åsamkas för denna bebyggelse. Flera remissinstanser har pekat på de möjligheter som kommunerna har att begränsa sina utgifter för fritidsbebyggelsen genom att ta ut avgifter för utförda tjänster eller genom att begagna sig av exploateringsavtal och byggnadslovstaxor. Från vissa håll har

anmärkningar riktats mot avgiftens skattetekniska natur av kommunal objektskatt, och man har också pekat på att fritidshusen ofta är belägna i vederbörande ägares hemortskommun och att detta minskar fritidsbebyggelsens ekonomiska nackdelar. Även från andra synpunkter har utredningens förslag kritiserats.

Bevillningsutskottet hade senast vid 1968 års riksdag att ta ställning till motionsyrkanden syftande till utredning av möjligheterna att från ägare av fritidshus erhålla skatteintäkter för täckande av kommunernas kostnader för fritidsbebyggelse och därmed sammanhängande aktiviteter. Utskottet avstyrkte bifall till yrkandet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 8. Utskottet framhöll därvid att spørsmålet hängde intimt samman med frågan om den kommunala fastighetsskatten och att skatteunderlaget för många fritidskommuner genom den senaste fastighetstaxeringen torde ha höjts i icke oväsentlig mån. Utskottet ansåg det angeläget att fritidskommunerna i skälig mån kompenseras för sina kostnader för fritidsbebyggelsen. Det torde knappast kunna bestridas att för åtskilliga utpräglade fritidskommuner de skatteintäkter och avgifter som kunde erhållas från sommargästerna ofta inte förslög till täckande av de kostnader som fritidsbebyggelsen medförde. Med hänsyn till den ekonomiska betydelse frågan om kostnader för fritidsbebyggelse har för många kommuner kunde det enligt utskottets mening förutsättas att Kungl. Maj:t skulle ägna spørsmålet fortsatt uppmärksamhet.

Motionerna

I: 695 och II: 814

Det torde inte råda något tvivel om att de utpräglade s. k. värdkommunerna för fritidsbebyggelse ställs inför många svårbemästrade och kostnadskrävande uppgifter. Nästan uteslutande är dessa arbetsuppgifter i samband med en omfattande fritidsbebyggelse inom vederbörande kommuners område förorsakade av fritidsbosatta hemmahörande inom någon annan kommun. Fritidskommunerna är i huvudsak glesbygdskommuner, medan de fritidsboende är mantalsskrivna och skattskyldiga i någon tätortskommun.

Alla kommunalekonomiska undersökningar som gjorts har visat att fritidskommunernas inkomster ligger långt under deras totala nettoutgifter för sådant som hör ihop med fritidsbebyggelsen. Med ökningen av standarden för fritidsbebyggelsen följer större ansvar och nya uppgifter för kommunerna. Även om de direkta exploateringskostnaderna i vissa fall frivilligt kan regleras genom exploateringsavtal, kvarstår det faktum att fritidskommunerna inte får någon kompensation för vad de allmänt sett får åta sig av ökad arbetsbelastning. Det måste anses fastslaget att inkomsten av garanti-

skatten inte på långt när kan ge de berörda kommunerna kostnadstäckning inom det här aktuella området. En snabblösning av denna fråga är utomordentligt viktigt med hänsyn till den kraftiga expansionen av fritidsbebyggelsen.

I: 705 och II: 781

Under senare år då någon industrilokalisering varit aktuell i områden som också är eftertraktade för rekreation och för fritidsbebyggelse har starka opinioner rörts upp för och emot den föreslagna lokaliseringen. Motståndet reses ofta nästan uteslutande av fritidsfolket, medan den bofasta befolkningen inte sällan står praktiskt taget enig på den andra sidan. Ofta får lokaliseringsprojekt, som ekonomiskt och tekniskt i och för sig skulle ha varit väl motiverade, vika för naturvårdsintresset och för nödvändigheten att reservera tillräckliga områden för rekreation och fritidsbebyggelse, särskilt i de större stadsregionernas närhet.

Fritidsintressena måste givetvis tillgodoses, men det är inte rimligt att kostnaderna, i form av uteblivna expansions- och utkomstmöjligheter, skall ensidigt drabba den bofasta befolkningen i de bygder som i den översiktliga planeringen »döms» till en extensiv tillvaro som områden för andrahandsbosättning för städernas folk.

Det ligger i såväl den bofasta befolkningens som fritidsbyggarnas intresse, att den kommunala servicen kan hållas på en hög nivå även i sådana trakter som det här är fråga om. Det vikande skatteunderlaget i utpräglade »sommarkommuner» gör det emellertid omöjligt för kommunerna att upprätthålla en rimlig service. Den obetydliga garantiskatten för fastigheter, som används som sommarbostäder, ändrar just ingenting i detta förhållande. Den enda effektiva lösningen måste ligga i en fördelning av den kommunala inkomstskatten i proportion till den ungefärliga boendetiden i hemkommun respektive sommarkommun.

Utskottet

Yrkandena i motionerna syftar till att bereda kommuner med fritidsbebyggelse kompensation för de kostnader kommunerna åsamkas på grund av sådan bebyggelse. Motionärerna i motionerna I: 695 och II: 814 anser att frågan bör lösas genom en särskild beskattning av fritidshus, medan motionärerna i motionerna I: 705 och II: 781 anser att hemortskommunen bör till fritidskommunen avstå viss del av sina skatteintäkter från sådana skattskyldiga som tidvis bor i den senare kommunen.

Det av motionärerna aktualiserade spörsmålet har — såsom utskottet påpekat vid tidigare ställningstaganden till motionsyrkanden om en särskild

objektskatt på fritidshus — intimt samband med frågan om den kommunala fastighetsskatten. 1966 års fastighetstaxeringskommittéer har i betänkandet SOU 1968:31 lämnat en sammanställning av huvudresultaten av 1965 års fastighetstaxering. Enligt redogörelsen för taxeringsutfallet vid 1965 års allmänna fastighetstaxering uppgick det totala taxeringsvärdet på rikets skattepliktiga fastigheter till ca 164 miljarder kr., varav 137 miljarder kr. eller 84 % utgjorde taxeringsvärde för annan fastighet. Taxeringsvärdet för annan fastighet ökade från 1957 års allmänna fastighetstaxering med ungefär 113 % under det att ökningen av taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter uppgick till i runt tal 20 %. Enligt 1965 års allmänna fastighetstaxering var ca 80 % av totala antalet skattepliktiga taxeringsenheter av annan fastighets natur en- och tvåfamiljsfastigheter. Kommunerna visar med ett undantag ökning av antalet skattepliktiga fastigheter av typen annan fastighet. Inte blott vissa kommuner med starkt stigande befolkningstal utan även många kommuner i övrigt uppvisar mycket stora relativa ökning av antalet andra skattepliktiga fastigheter än jordbruksfastigheter. Orsakerna till sist berörda ökning är enligt vad fastighetstaxeringskommittéerna uttalat i nära nog samtliga fall att finna i livlig fastighetsbildande verksamhet, betingad av kommunernas lämplighet för fritidsbebyggelse.

Redovisningen av utfallet av 1965 års allmänna fastighetstaxering utvisar enligt utskottets mening att skatteunderlaget för många fritidskommuner torde ha höjts i icke oväsentlig mån. Genom dessa höjningar av fastighetstaxeringsvärdena och genom att kommunerna tar ut avgifter för sin serviceverksamhet och begagnar sig av exploateringsavtal och byggnadslovstaxor bör kommunerna kunna i viss utsträckning kompensera sig för sina kostnader för fritidsbebyggelsen. Kommunens möjligheter att kräva ersättning för utförda tjänster torde för övrigt vara större när det gäller de fritidsboende inom kommunen än i fråga om de inom kommunen mantalsskrivna.

Utskottet har tidigare, senast år 1968 i betänkande nr 8, som sin mening framhållit att för åtskilliga utpräglade fritidskommuner de skatteintäkter och avgifter som kan erhållas från sommargästerna ofta inte torde förslå till täckande av de kostnader som fritidsbebyggelsen medför. Trots att taxeringsvärdena på fritidshus höjts vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen äger vad utskottet anförde förra året alltjämt giltighet. Med hänsyn härtill och till den ekonomiska betydelse frågan om kostnader för fritidsbebyggelse har för många kommuner förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t ägnar frågan särskild uppmärksamhet. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat utredningsyrkandena i motionerna.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

1) motionerna I: 695 och II: 814 samt

2) motionerna I: 705 och II: 781, i vad de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 27 februari 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Paul Jansson (s), Stadling (s), Annerås (fp), Karl Pettersson (m) och Johan Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herr Brandt (s), fru Holmqvist (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Hammarsten (s), Josefsson i Halmstad (s), Enarsson (m) och Josefson i Arrie (cp).

Reservation

av herrar Gösta Jacobsson (m), Karl Pettersson (m) och Enarsson (m), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 4 börjar med orden »Redovisningen av» och slutar med orden »i motionerna», bort ha följande lydelse:

Redovisningen av utfallet av 1965 års allmänna fastighetstaxering utvisar enligt utskottets mening att en snabb lösning av det av motionärerna aktualiserade spørsmålet är angelägen med hänsyn till den kraftiga expansionen av fritidsbebyggelsen. Den omständigheten att skatteunderlaget höjts för många fritidskommuner genom den senaste fastighetstaxeringen innebär dock inte att fritidskommunerna erhåller ekonomisk täckning för de svår- bemästrade och kostnadskrävande arbetsuppgifter, som följer av den ökande fritidsbebyggelsen. Dessa arbetsuppgifter förorsakas till stor del av sådana fritidsboende som inte är mantalsskrivna inom fritidskommunen utan inom någon tätortskommun. Enligt utskottets mening får det anses ligga i såväl den bofasta befolkningens som de fritidsboendes intresse att fritidskommunernas möjligheter att upprätthålla service på föreliggande område inte eftersättes. Huruvida en fördelning mellan kommunerna av kommunal inkomstskatt från skattskyldiga som har bostad i mer än en kommun i proportion till den ungefärliga boendetiden i hemortskommunen resp. fritidskommunen kan innebära en lösning av hithörande problem vill utskottet

inte uttala sig om. Frågan är dock av sådan natur att den bör närmare utredas.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna I: 695 och II: 814 samt I: 705 och II: 781 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning och förslag angående fördelning mellan kommuner av kommunal inkomstskatt från skattskyldiga som har bostad i mer än en kommun.